

Výkon funkce statutárního orgánu na Slovensku bude vedle soudu moci zakázat i daňový úřad. Co to znamená pro české podnikatele?

Když statutární orgán již nemůže jednat za společnost

O

Od ledna 2016 obsahuje slovenská legislativa nový pojem, kterým je „rozhodnutí o vyloučení“.

Tento institut byl do tamního právního řádu zaveden prostřednictvím § 13a slovenského obchodního zákoníku. Rozhodnutí o vyloučení je rozhodnutí soudu, na jehož základě nebude moci fyzická osoba vykonávat funkci člena statutárního orgánu nebo člena dozorčího orgánu v obchodní společnosti nebo družstvu.

V samotném rozhodnutí je mimo jiné uvedeno období, po které konkrétní osoba nesmí vykonávat výše uvedené funkce. Pro úplnost dodáváme, že rozhodnutí o vyloučení se vztahuje i na funkce vedoucího organizační složky podniku, vedoucího podniku zahraniční osoby, vedoucího organizační složky podniku zahraniční osoby nebo prokuristy.

Nabytím právní moci rozhodnutí soudu o vyloučení přestává být dotčený zástupce členem statutárního orgánu, členem dozorčího orgánu, vedoucím organizační složky podniku, vedoucím podniku zahraniční osoby, vedoucím organizační složky podniku zahraniční osoby nebo prokuristou ve všech obchodních společnostech

a družstvech. Vyloučený zástupce je povinen tuto skutečnost oznámit dotčeným společnostem a družstvům.

Z výše uvedeného vyplývá, že vyloučená osoba přestává být statutárním orgánem společnosti bez ohledu na zápis ve slovenském obchodním rejstříku ke dni pravomocného rozhodnutí.

V současné době existují ve slovenském právním řádu dva zákony, na jejichž základě lze vydat rozhodnutí o vyloučení. Jedná se o zákon o konkurzu a restrukturalizaci a trestní zákon.

Konkurz a rozhodnutí o vyloučení

Prvním typem rozhodnutí o vyloučení je pravomocné rozhodnutí soudu vydané v souvislosti s konkurzem nebo konkurzním řízením. Za rozhodnutí o vyloučení se považuje pravomocný rozsudek soudu, kterým

- se uložila povinnost nahradit škodu v důsledku porušení povinnosti podat návrh na vyhlášení konkurzu včas, přičemž vyloučenou je osoba, která porušila svou povinnost podat návrh na vyhlášení konkurzu včas;
- se uložila pokuta osobě pro neposkytnutí součinnosti správci, přičemž vyloučenou je osoba, které byla uložena pokuta (vyloučenou osobou



tak může být statutární orgán nebo člen statutárního orgánu úpadce, prokurista úpadce, odborný zástupce odpovědný za činnost úpadce, likvidátor úpadce, nucený správce úpadce a zákonný zástupce úpadce; pokud je úpadcem právnická osoba bez statutárního orgánu, povinnost poskytnout součinnost správci, stejně jako úpadci má i osoba, která vykonávala funkci statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu naposledy);

- bylo rozhodnuto o uložení povinnosti zaplatit smluvní pokutu z důvodu porušení povinnosti podat návrh na vyhlášení konkurzu včas, přičemž vyloučenou je osoba, které byla uložena pokuta;

- bylo rozhodnuto o zrušení oddlužení pro takzvaný nepoctivý záměr, přičemž osoba, jejíž oddlužení bylo zrušeno, je vyloučena.

Podle zákona o konkurzu a restrukturalizaci tak existuje řada povinností, jejichž porušení může vést k rozhodnutí soudu o vyloučení určité osoby.

Rozhodnutím o vyloučení je rovněž pravomocný rozsudek, kterým byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce člena statutárního orgánu, člena dozorčího orgánu, vedoucího organizační složky podniku, vedoucího podniku zahraniční osoby, vedoucího

organizační složky podniku zahraniční osoby nebo prokuristy, který byl vydán v rámci trestního řízení.

Chystaná novela daňového řádu

V současné době je na Slovensku v meziresortním připomínkovém řízení novela zákona č. 563/2009 Z. z., o správě daní (daňový řád), která mimo jiné navrhuje zavést rozhodnutí o vyloučení i v rámci daňového řízení.

Předmětná novela navrhuje dva důvody, kdy bude správce daně oprávněn vydat rozhodnutí o vyloučení. Bude možné vyloučit osobu, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu daňového subjektu, u něhož byla ukončena daňová kontrola a má daňový nedoplatek nebo nedoplatek na jiném peněžitém plnění v minimální výši 170 eur více než jeden rok od jeho splatnosti. Dále se navrhuje vyloučit osobu, která byla statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu daňového subjektu v době, kdy daňový subjekt podal přiznání k dani z přidané hodnoty za zdaňovací období, za které byla ukončena daňová kontrola oprávněnosti nároku podle zvláštního předpisu tak, že nárok na vrácení nadměrného odpočtu podle zvláštního předpisu

Osoba jednající za firmu navzdory vyloučení získává postavení ručitele, avšak bez regresního nároku vůči samotné společnosti.

zanikl. To znamená, že daňovou kontrolu povinná osoba neumožnila.

Z výše uvedeného vyplývá, že fyzická osoba podle navrhované právní úpravy může být vyloučena již z důvodu nedoplatku ve výši 170 eur a nebude tak moci nadále vykonávat funkci statutárního orgánu společnosti. Doba, po kterou může správce daně fyzickou osobu vyloučit, je tři roky od pravomocného rozhodnutí o vyloučení.

Pro úplnost dodáváme, že na základě rozhodnutí správce daně, na rozdíl od rozhodnutí soudu, nebude možné vyloučit z výkonu funkce osobu, která vykonávala funkci člena dozorčího orgánu v obchodní společnosti nebo družstvu.

V této souvislosti bychom rádi upozornili, že podle navrhované úpravy již nebude rozhodnutí o vyloučení vydávat výhradně soud, jako je tomu nyní, ale bude jej oprávněn vydat i správce daně. K omezení práva na výkon podnikatelské činnosti by tak mělo docházet na základě pravomocného rozhodnutí správního orgánu v rámci správního řízení.

Současně je osoba, která má být rozhodnutím správce daně vyloučena, omezena i v možnostech přezkumu tohoto rozhodnutí správního orgánu, neboť vyloučená osoba nebude mít možnost podat proti rozhodnutí o vyloučení podnět k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení a návrh na obnovu řízení. Vyloučená osoba se tak může domáhat svých práv pouze prostřednictvím přezkumu rozhodnutí správce daně správní žalobou.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že v případě schválení novely bude moci správní orgán zabránit fyzické osobě ve výkonu jejího práva podnikat, které je zaručeno Ústavou Slovenské republiky, pro daňový nedoplatek ve výši 170 eur. Je proto sporné, zda lze dané opatření považovat za přiměřené.

Co když ovšem vyloučená osoba jedná za právnickou osobu i přes pravomocné rozhodnutí o vyloučení? Na takovou situaci myslel i zákonodárce a upravil ji přímo v obchodním zákoníku. Pokud osoba, přestože byla pravomocně vyloučena, jedná za určitou právnickou osobu, nastává právní domněnka, že tato osoba prohlašuje věřiteli, vůči němuž jedná, že pokud jeho pohledávku neuspokojí sama společnost, uspokojí ji přímo jednající osoba. Osoba jednající navzdory vyloučení tak získává postavení ručitele, avšak bez regresního nároku vůči samotné společnosti.

Dopady na Českou republiku

Vyloučení osoby na základě výše uvedeného rozhodnutí se vztahuje i na občany jiných států, kteří vykonávají předmětné funkce ve slovenských společnostech nebo družstvech, a vztahuje se tedy i na občany České republiky. Proto je také v zájmu občanů ČR, aby dodržovali všechny

zákonné povinnosti, jejichž porušení by mohlo mít za následek, že by jim bylo znemožněno vykonávat podnikatelskou činnost na území Slovenské republiky.

Na druhou stranu rozhodnutí o vyloučení vydané buď slovenským soudem, nebo v budoucnu správcem daně nemá extraterritoriální účinky, a tedy neomezuje právo občanů České republiky podnikat ve své domovské zemi nebo v jiné zemi mimo Slovensko.

Pro každého podnikatele je velmi důležité, aby si ověřil důvěryhodnost a spolehlivost svého partnera. Lze říci, že osobu, která byla na základě rozhodnutí o vyloučení zbavena funkce statutárního nebo dozorčího orgánu obchodní společnosti (družstva), nelze považovat za důvěryhodného nebo spolehlivého obchodního partnera.

Dotčená právní úprava tuto skutečnost zohlednila i tím, že rejstřík osob vyloučených, respektive diskvalifikovaných, je zveřejněn na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky. Každý podnikatel si tak může zkontrolovat, zda jeho nový obchodní partner není v tomto rejstříku evidovaný.

Samotný institut vyloučení osoby z výkonu funkce člena statutárního orgánu lze nepochybně považovat za prospěšný. Vhodnost použití tohoto represivního opatření v případě daňového nedoplatku už ve výši 170 eur, což je v přepočtu 4300 korun, však zůstává sporná. Faktem však je, že připravovaný text novely daňového řádu nemusí být konečný a může se ještě před konečným schválením změnit.

V případě schválení novely slovenského daňového řádu bude moci správní orgán zabránit fyzické osobě ve výkonu jejího práva podnikat, které je zaručeno Ústavou Slovenské republiky, pro daňový nedoplatek ve výši 170 eur.



Martin Provazník
partner, bpv Braun Partners



Juraj Gazda
advokát, bpv Braun Partners